

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсової роботи з дисципліни
«Управління міжнародною конкурентоспроможністю та
зовнішньоекономічною діяльністю» для студентів спеціальності
051 – економіка, спеціалізації «Міжнародна економіка»
(магістерський рівень)

Друкується за Планом навчальної та методичної літератури,
затвердженим Вченою радою НМетАУ
Протокол №1 від 21.01.2019 р.

Дніпро НМетАУ 2019

УДК 339.72:339.9

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю» для студентів спеціальності 051 – економіка, спеціалізації «Міжнародна економіка» (магістерський рівень) / Укл.: В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, О.В. Золотарьова. – Дніпро: НМетАУ, 2019. – 28 с.

Надаються рекомендована тематика, загальні вказівки, порядок виконання та захисту курсової роботи з навчальної дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю», окреслюються її структура, обсяг та зміст, наводяться вимоги до оформлення, перелік рекомендованої літератури та критерії оцінювання.

Призначені для студентів спеціальності 051 – економіка, які навчаються за магістерською освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка».

Друкується за авторською редакцією.

Укладачі: В.В. Білоцерківець, д-р екон. наук, проф.;
О.О. Завгородня, д-р екон. наук, проф.;
О.В. Золотарьова, канд. екон. наук, доц.

Відповідальний за випуск В.М. Тарасевич, д-р екон. наук, проф.

Рецензент К.Ф. Ковальчук, д-р екон. наук, проф. (НМетАУ)

Підписано до друку 13.03.2019. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский. Облік.-вид. арк. 1,64. Умов. друк. арк. 1,62. Замовлення №45.

Національна металургійна академія України
49600, м. Дніпро-5, пр. Гагаріна, 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	4
1 ВИБІР І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ	6
1.1 Рекомендована тематика курсових робіт	6
2 ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	11
3 ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ	14
3.1 Вимоги до оформлення курсової роботи	14
3.2 Захист та критерії оцінювання курсової роботи	17
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	20
ДОДАТКИ	20
Додаток А. Зразок титульного аркуша курсової роботи	23
Додаток Б. Приклад резюме курсової роботи	24
Додаток В. Приклад оформлення змісту курсової роботи	25
Додаток Д. Приклад оформлення рисунків та таблиць	26
Додаток Е. Приклади бібліографічного опису джерел інформації.	28

ВСТУП

З метою закріплення знань, набутих у процесі опанування теоретичного матеріалу дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю», навчальним планом підготовки магістрів зі спеціальності 051 – економіка, спеціалізації «Міжнародна економіка» передбачено виконання курсової роботи в четвертій навчальній чверті.

Курсова робота є різновидом індивідуального завдання, що базується на матеріалі усієї навчальної дисципліни, узагальнено характеризує рівень його засвоєння та здатність до застосування отриманих знань у конкретних ситуаціях.

Мета написання курсової роботи, як проміжного етапу підготовки до випускових випробовувань, полягає у розширенні й поглибленні теоретичних і практичних знань студентів у сфері управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю (далі - ЗЕД); розвитку навичок самостійної творчої роботи з обраної проблематики; вміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, узагальнювати, систематизувати і аналізувати фактичний матеріал; самостійно проводити дослідження та формулювати обґрунтовані висновки, аргументувати власну точку зору.

Виконання курсової роботи забезпечує набуття та розвиток наступних програмних компетенцій:

- здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК9);
- здатність формулювати, ставити та вирішувати завдання, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати (ЗК10);
- здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для управління міжнародною економічною діяльністю (ФК1);
- здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурсні обмеження (ФК6);
- здатність оцінювати ефективність, можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень в сфері міжнародної економіки(ФК8).

Для виконання курсової роботи студент повинен **знати:**

- основні види зовнішньоекономічної діяльності, специфіку форм і методів їх організації, мотивації та контролю;
- методичний та аналітичний інструментарій прийняття рішень у ключових сферах міжнародної економічної діяльності;
- природу, закономірності та фактори розвитку конкуренції на локальному і глобальному рівнях;
- методологічні засади оцінювання рівня міжнародної конкурентоспроможності економічних суб'єктів;
- форми та механізми конкурентної взаємодії суб'єктів міжнародних економічних відносин;

вміти:

- описувати й аналізувати середовище зовнішньоекономічної діяльності підприємств з урахуванням особливостей країн їхньої діяльності та міжкультурних комунікацій;
- оцінювати можливі ризики та наслідки управлінських рішень щодо зовнішньоекономічної діяльності.
- аналізувати і застосовувати інструменти і механізми конкурентної політики на різних фазах конкурентної взаємодії суб'єктів міжнародного бізнесу.

Порядок виконання курсової роботи наступний:

1. Вибір теми та об'єкту дослідження.
2. Підбір та опрацювання фахової літератури, збір статистичного матеріалу.
3. Складання і затвердження плану курсової роботи.
4. Написання тексту роботи та його оформлення.
5. Попередня перевірка (рецензування) роботи науковим керівником та у разі необхідності внесення змістовних та редакційних змін відповідно до зауважень, висловлених керівником.
5. Захист роботи.

1 ВИБІР ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Написання курсової роботи починається з вибору теми. Рекомендована тематика курсових робіт розробляється викладачем, який читає лекційний курс, і надається студентам.

Студент одержує тему курсової роботи з урахуванням особистих пізнавально-наукових інтересів, очікуваного призначення на місце майбутньої роботи і практики, планованої теми випускової магістерської роботи та за узгодженням з керівником. Якщо студент доводить, що його пізнавальні інтереси виходять за межі пропонованої тематики, то за узгодженням із керівником йому дозволяється обрати оригінальну індивідуальну тему курсової роботи.

Визначившись з темою, студент приступає до підбору і вивчення спеціалізованої літератури. Значну допомогу в цьому йому може надати перелік літератури (підручників, навчальних посібників, монографій, наукових статей, законодавчих актів, нормативних документів і т.п.), поданий викладачем у ході читання лекцій, а також тематичний каталог учбово-методичного кабінету кафедри міжнародної економіки, політичної економії та управління НМетАУ (ауд. 201, час роботи - з 13.00 до 16.30). При опрацюванні літературних джерел та нормативних документів доцільно вести записи у вигляді тез або конспекту з метою їх подальшого використання при написанні курсової роботи.

У процесі вивчення основної і додаткової літератури студент за зразком, наведеним у додатку В, самостійно складає план курсової роботи й узгоджує його із призначеним керівником. У разі виникнення проблем із підготовкою плану, слід порадитися із керівником роботи чи викладачем – лектором у часи їх консультаційних годин.

1.1 Рекомендована тематика курсових робіт

1. Тенденції розвитку світового ринку капіталів та їх вплив на інвестиційну діяльність в Україні.
2. Тенденції розвитку світового паливно-енергетичного ринку та їх вплив на вітчизняне товаровиробництво.
3. Стратегія розвитку економічної співпраці між Україною та Німеччиною (або іншою країною ОЕСР за вибором студента).

4. Торговельно-економічні взаємовідносини Європейського Союзу та України в умовах імплементації Угоди про Асоціацію.

5. Розвиток співпраці між Україною та країнами ЄС у фінансовій сфері (або іншим напрямом співробітництва та партнерства за вибором студента) в умовах імплементації Угоди про Асоціацію.

6. Розвиток співпраці між Україною та країнами ОЕСР у фінансовій сфері (або іншим напрямом співробітництва та партнерства за вибором студента) в умовах глобалізації.

7. Роль кластерів у забезпеченні високого конкурентного статусу національних економік (на прикладі конкретних країн).

8. Формування логістичних транспортних систем у глобальному (європейському) просторі.

9. Курсоутворення в Україні та його вплив на зовнішньоекономічну діяльність підприємства.

10. Стратегія та тактика оптимізації платіжного балансу України.

11. Державне регулювання експортно-імпорتنих операцій в Україні.

12. Зовнішній борг та управління зовнішньої заборгованістю країни.

13. Державна підтримка експорту в умовах членства у СОТ: досвід країн ОЕСР та висновки для України.

14. Напрями удосконалення структури зовнішньої торгівлі України в умовах євроінтеграції.

15. Реалізація експортного потенціалу України на світових ринках аграрної продукції (або іншого виду товарів чи послуг за вибором студента).

16. Підвищення ефективності механізмів регулювання зовнішньої торгівлі України в умовах євроінтеграції.

17. Стратегія та тактика імпортозаміщуючого економічного зростання.

18. Пріоритети та механізми державної політики імпортозаміщення.

19. Підвищення міжнародної конкурентоспроможності економіки України на базі інноваційно-інвестиційної політики.

20. Розвиток виробничо-технологічного фактору міжнародної конкурентоспроможності економіки України.

21. Розвиток людського фактору міжнародної конкурентоспроможності економіки України.

22. Цінова кон'юнктура світового ринку сировини як динамічний

фактор конкурентних переваг України.

23. Організаційна структура управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства та напрями її удосконалення.

24. Конкурентоспроможність підприємства та механізми її забезпечення.

25. Маркетингова стратегія виведення імпортованих товарів на внутрішній ринок.

26. Резерви та напрями підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства-експортера (чи імпортера).

27. Управління валютними ризиками зовнішньоекономічної діяльності фінансово-кредитної установи.

28. Валютно-кредитні фактори ефективності зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання.

29. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства-експортера (чи імпортера).

30. Управління ціноутворенням як складова конкурентної політики підприємства-експортера (чи імпортера).

31. Прогнозування та моделювання в розвитку підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

32. Управління вибором напрямів розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

33. Сучасні форми кредитування зовнішньоекономічних операцій підприємства та їх поширення в Україні.

34. Напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності металургійної промисловості України (або іншого виду економічної/промислової діяльності за вибором студента).

35. Підвищення експортного потенціалу металургійної промисловості України (або іншого виду промислової діяльності за вибором студента).

36. Мотивування топ-менеджменту глобальних та транснаціональних корпорацій.

37. Управління розвитком людського ресурсу компанії в умовах глобальної конкуренції.

38. Організацій та управління зовнішньоекономічною діяльністю у міжкультурному середовищі.

39. Логістичне управління ЗЕД підприємства.
40. Управління ефективністю міжнародної логістичної системи підприємства.
41. Міжнародна логістика як чинник ефективного управління ЗЕД підприємства–експортера (імпортера).
42. Логістика як джерело міжнародних конкурентних переваг національної економіки України.
43. Міжнародний брендинг в системі стратегічних напрямків розвитку транснаціональних корпорацій.
44. Стратегії партнерства великого і малого бізнесу в умовах міжнародної конкуренції.
45. Бізнес-нетворкінг у світовій економіці та його розвиток в Україні.
46. Торговельне посередництво у міжнародній торгівлі та його поширення в Україні.
47. Розвиток е-форм міжнародної торгівлі та їх поширення в Україні.
48. Інтернет як засіб просування товарів і послуг на зарубіжному ринку.
49. Досвід захисту іноземних інвестицій у ЄС та перспективи його використання в Україні.
50. Конкурентоспроможність та безпека національних банківських систем в умовах глобалізації.
51. Стратегічні напрямки забезпечення конкурентного лідерства фірми на світових ринках (на прикладі конкретної компанії).
52. Напрями та механізми залучення іноземних інвестицій в Україну у межах виробничо-технічної кооперації. Пошук стратегічного іноземного інвестора.
53. Міжнародна інвестиційна привабливість українських регіонів та напрями її підвищення.
54. Форми і джерела формування конкурентних переваг у туристичному бізнесі України (або іншому виді бізнесу за вибором студента).
55. Нові тенденції у формуванні міжнародного іміджу України в умовах зміни геополітичних і гео економічних умов.
56. Лізинг на світовому ринку озброєнь та його переваги для України.
57. Деофшоризація в системі прискорення економічного розвитку України.

58. Толінгові операції як засіб виходу підприємств України на закордонні ринки.

59. Кластерні стратегії створення конкурентних переваг (на прикладі регіону).

60. Особливості управління міжнародною конкурентоспроможністю в транзитивних економіках (на прикладі країни, підприємства)

61. Національні стратегії міжнародної конкурентоспроможності країн, що розвиваються (на прикладі країни).

62. Роль міжнародних організацій в управлінні міжнародною конкурентоспроможністю національних економік (на прикладі міжнародної організації).

63. Трансформація національних стратегій міжнародної конкурентоспроможності країн в умовах інтеграції (на прикладі країни).

64. Особливості конкуренції у глобальних галузях (на прикладі підприємства)

65. Переваги й недоліки глобальної та багатонаціональної стратегій підприємства (на прикладі підприємства).

66. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в контексті економічних аспектів взаємодії цивілізацій (на прикладі країни).

67. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах становлення постіндустріального суспільства.

2 ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

При виконанні курсової роботи студент повинен дотримуватись чіткої логіки та послідовності викладання матеріалу, що додасть роботі внутрішньої єдності та завершеності.

Рекомендується наступна структура курсової роботи:

- титульний аркуш;
- резюме;
- зміст;
- вступ;
- теоретична частина;
- методична частина із елементами дослідництва;
- висновки;
- перелік посилань;
- додатки (у разі необхідності).

Титульний аркуш оформлюється відповідно до вимог, що висуваються до курсових робіт (додаток А).

У **резюме** зазначаються загальні відомості про роботу, мета, методи дослідження, коротка анотація результатів та ключові слова. Його розміщують перед змістом курсової роботи (додаток Б).

Зміст роботи містить назви всіх розділів і підрозділів із зазначенням початкових сторінок. Також наводяться список використаної літератури і, за необхідності, додатки (Додаток В).

У **вступі** стисло викладають:

- актуальність теми, якій присвячена курсова робота, її теоретичне і практичне значення.
- оцінку сучасного стану проблеми, відмічаючи при цьому практично розв'язані завдання, провідних фахівців у даній галузі, нестачу відповідних знань та наслідки їх відсутності;
- об'єкт та предмет роботи;
- мету та завдання¹ роботи, її інформаційну базу.
- основні методи вирішення поставлених завдань.

¹ Ключові слова для формування завдань курсової роботи: визначити; обґрунтувати доцільність використання; оцінити; проаналізувати (тенденції..., ефективність..., конкретні переваги..., сильні/слабкі сторони організації та/або її конкурентів тощо); розробити пропозиції тощо.

Рекомендований обсяг вступу 1-2 сторінки.

Порада: вступ до курсової роботи доцільно писати після виконання її основної частини, зроблених висновків і внесених пропозицій.

У **теоретичному** розділі розглядаються загальні теоретичні обґрунтування досліджуваної проблеми, сутність, значення, класифікації, етапи розвитку, сучасні тенденції та форми прояву об'єкта дослідження. Необхідно розглянути ступінь розкриття обраної теми в навчальній та науковій літературі, при цьому доцільно порівняти різні погляди науковців, які працювали та працюють над цією проблемою, виділяючи найбільш важливі дискусійні питання. Основними джерелами для розкриття цього питання виступають вітчизняні та закордонні літературні видання, опубліковані дослідницькі та статистичні матеріали, відкриті результати спостережень, опитувань, обстежень тощо.

У теоретичній частині обов'язково мають знайти відображення наступні моменти:

1) обґрунтування передумов (або необхідності) і перспективності дослідження обраної теми, її важливість для удосконалення загальної системи управління міжнародною конкурентоспроможністю та ЗЕД;

2) викладення змісту основних категорій теми, термінологічна структуризація предметного простору;

3) докладна структурно-функціональна характеристика конкретного виду (напряму) ЗЕД, аналіз та розкриття його особливостей саме як об'єкта управління (регулювання).

Матеріал теоретичної частини курсової роботи будується таким чином, щоб додержувалися логічна послідовність і зв'язок з наступними частинами. Узагальнена теоретична інформація стосовно проблеми, що досліджується, повинна бути базою для виконання наступної методичної частини курсової роботи. Також звертаємо увагу, що виклад матеріалу повинний мати не тільки описовий характер, але й критичний, з точки зору можливого використання наведених теоретичних положень для вирішення конкретних проблем ЗЕД.

Рекомендований обсяг теоретичної частини 12-15 сторінок.

У **методичному** розділі розкриваються:

1) методи та технологія оцінки поточного стану та перспектив розвитку певного виду (напряму) ЗЕД та (або) конкурентної ситуації економічного суб'єкта, переваги та недоліки застосування певних діагностичних методик;

2) підстави та критерії, за якими ті чи інші зміни у стані об'єкта дослідження поділяються на прогресивні (позитивні), нейтральні чи регресивні (негативні);

3) аналітичні процедури для виявлення зовнішніх та внутрішніх факторів, що позитивно чи негативно впливають на функціонування й розвиток певного виду (напрямку) ЗЕД та (або) на конкурентоспроможність об'єкту, передумови їх застосування;

4) основні методи та інструменти, використання яких сприятиме підвищенню ефективності ЗЕД та (або) поліпшенню конкурентної ситуації, приклади конкретних управлінських заходів, можливі наслідки та ризики їх реалізації. Доцільно звернутися до успішного чи навпаки зразково-провального світового досвіду іноземних країн та провідних компаній із вирішення проблем та подолання негативних тенденцій у сфері ЗЕД.

По завершенню ознайомлення з теоретико-методичними аспектами теми, технологіями та інструментарієм управління ЗЕД, студенту пропонується висловити власне бачення на ситуацію, що складається в даній сфері в Україні. Важливо, щоб він надав рекомендації щодо підвищення ефективності конкурентної політики та (або) удосконалення системи управління ЗЕД, зважаючи на наявні регуляторні можливості держави, сучасний інструментарій менеджменту ЗЕД підприємства, передовий світовий досвід вирішення досліджуваних проблем та можливості його адаптації до вітчизняної економічної практики. Кожне положення роботи повинно бути не просто задекларованим. Його потрібно підкріпити аргументованими роз'ясненнями і науково обґрунтованими доказами.

Рекомендований обсяг методологічної частини 15-20 сторінок.

У **висновках** має бути, насамперед, доведено, що основна мета курсової роботи досягнута, поставлені завдання виконані. Також необхідно стисло підсумувати, що було зроблено в курсовій роботі, викласти конкретні результати дослідження, чітко сформулювати власні висновки, пропозиції, і рекомендації. Зверніть увагу на те, що у висновках не можуть з'явитися положення та пропозиції, які попередньо не були розкриті у теоретичній та методичній частинах.

Рекомендований обсяг - 2 сторінки.

До **переліку посилань** включають усі джерела, які були використані при виконанні курсової роботи.

3 ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1 Оформлення курсової роботи

У НМетАУ діє стандарт щодо організації виконання випускних кваліфікаційних робіт [13], певні положення якого можуть бути використані студентом при оформленні курсової роботи.

Текст викладається *державною* мовою у безособовій формі. Не допускається вживати звороти розмовної мови, застарілі й жаргонні терміни і вислови (крім цитат) та скорочені слова, крім встановлених діючими стандартами і загальноприйнятих в літературній мові.

Курсову роботу виконують у надрукованому односторонньому вигляді на аркушах формату А4 (210x297мм) з використанням шрифту Times New Roman текстового редактора Word розміру (кеглю) 14 з міжрядковим інтервалом 1,5. Розміри берегів: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, абзацний відступ – 1,25 см. Шрифт друку – чіткий, рядок – чорного кольору, вирівнювання тексту – за шириною сторінки.

Основні розділи (постановка задачі та вихідні дані, проектні рішення і т.д.) і підрозділи в них повинні мати нумерацію: розділи – згідно з його порядковим номером, підрозділи – у межах кожного розділу з подвійною нумерацією, де перша цифра означає номер розділу, друга – порядковий номер підрозділу. Приклад нумерації розділу: 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМИ РИЗИКАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (усі літери великі, шрифт напівжирний, без крапки у кінці). Приклад нумерації підрозділу: 1.1 Сутність, причини та класифікація валютних ризиків (усі літери, окрім першої, малі, шрифт напівжирний, без крапки у кінці).

Структурні елементи роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ», «ДОДАТКИ» не мають порядкового номера і друкуються великими літерами.

Заголовки підрозділів, пунктів та підпунктів слід починати з абзацного виступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, без перенесення слів і без крапки в кінці. Не допускається перенесення слів у

заголовках розділів та підрозділів. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Кожний розділ починається з нової сторінки.

Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом повинна бути не менше, ніж один рядок. Відстань між двома заголовками приймають такою, як у тексті. Не допускається назву підрозділу, пункту чи підпункту розташовувати в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено менше, ніж два рядки тексту.

Сторінки курсової роботи нумерують наскрізно. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації, але номер сторінки на ньому не ставлять. Вперше номер сторінки проставляють у правому верхньому куті першого аркушу вступу. Для нумерації сторінок, розділів, підрозділів використовуються арабські цифри; знак № не ставлять.

Ілюстрації слід розміщувати безпосередньо після тексту по центру сторінки. Ілюстрації нумерують арабськими цифрами в межах розділу. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номеру ілюстрації, відокремлених крапкою. Наприклад, Рис. 1.3 - це третій рисунок першого розділу. Між ілюстрацією та основним текстом повинен бути відступ в один рядок. За необхідності, між ілюстрацією та її назвою розміщують пояснювальні дані - по центру, шрифтом не меншим за 10, із одинарним інтервалом (додаток Д).

Таблиці нумеруються та розміщуються в тексті таким же чином. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 1.2». Якщо всі показники таблиці мають однакові одиниці виміру, їх виносять у заголовок, якщо різні — вказують у боковому (додаток Д). Позначення одиниць виміру повинно відповідати стандартам. Не допускається використання відсканованих і вставлених у текст роботи таблиць.

Формули і рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче повинно бути залишено один вільний рядок.

Формули нумерують порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу).

При написанні курсової роботи студент повинен посилатись на джерела, матеріали або окремі праці, результати з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання та практичні рекомендації. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал, не включений до останнього видання. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання. Посилання в тексті курсової на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...» або оформлювати у вигляді [№, с. X], де № - номер літературного джерела в списку літератури, що використовується, X - номер сторінки, з якої взята певна цитата (див. додаток В).

Приклад 1: "Якщо різні люди в різному контексті розуміють під інноваціями цілком різні речі і явища, – слушно зауважує О. Кулагін, – то як можна говорити на загальнодержавному рівні про інноваційний прорив та інноваційну політику. Не зрозуміло, що треба заохочувати, як впливати на це незрозуміле також не відомо..." [12, с. 16].

Приклад 2: Окрема група науковців розглядає інновації через призму цільової орієнтації і вбачає в них, насамперед, *інструмент досягнення певної мети чи розв'язання конкретної проблеми*. Відповідно визначення будуються як конструкція "причина → наслідок" чи "інструмент (засіб) → ціль", як-от: "інновації → керований розвиток, цілеспрямовані зміни" [3]; "інновації → глобальна інтелектуальна та технологічна рента" [4]; "інновації → розвинуті конкурентні переваги, конкурентоспроможність" [5], "інновації → лідерство компанії на національному та світовому ринках" [6-9] тощо.

Список використаних джерел містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті, в

алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку. За більш детальною інформацією можна звернутись до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» (або іншого, актуального на момент написання курсової роботи).

Бібліографічний опис подається мовою джерела (додаток Е).

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті.Dodatki слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

Загальний обсяг курсової роботи повинен складати 35-40 сторінок тексту (без врахування додатків).

На титульному аркуші та в кінці курсової роботи, після переліку використаної літератури, слід поставити дату виконання та підпис.

3.2 Захист та критерії оцінювання курсової роботи

Завершену курсову роботу та її електронну версію (у форматі *.doc чи *.docx) студент повинен здати до учбово-методичного кабінету кафедри міжнародної економіки, політичної економії та управління (ауд. 201, з 13.00 до 16.30) не пізніше, ніж за 14 календарних днів до підсумкового контролю знань - екзамену.

Викладач перевіряє роботу протягом десяти робочих днів з дня її здачі до кабінету.

За наявності суттєвих зауважень викладача та порушення вимог до оформлення робота може бути повернута студентові на доопрацювання.

У разі виникнення обґрунтованої підозри в академічній недоброчесності автора, зокрема відсутності чи некоректності посилань на використані літературні джерела, електронний варіант виконаної їм курсової роботи може бути перевірений на плагіат. Якщо факту плагіату буде виявлено та підтверджено, студент повинний виконати курсову роботу наново.

Після завершення перевірки та виставлення керівником попередньої

позитивної оцінки відбувається захист курсової роботи.

На підставі відповідей, повноти розкриття теми, а також з урахуванням вимог до структури, змісту та оформлення курсової роботи, керівник виставляє оцінку на титульному аркуші роботи, в екзаменаційну відомість та у залікову книжку студента, керуючись викладеними нижче критеріями.

Підсумкова оцінка, диференційована за 12-бальною шкалою і відповідною їй 4-бальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») визначається керівником курсової роботи.

У процесі оцінювання враховується низка важливих показників якості роботи. Підсумкова оцінка враховує:

1) змістовні аспекти роботи:

- відповідність логічної побудови роботи поставленим цілям і завданням;
- наявність критичного огляду літературних джерел та наукової проблеми;
- актуальність, повнота та достовірність використаного інформаційного забезпечення;
- адекватність та правильність обрання й використання методів дослідження, зокрема елементів наукового дослідження і сучасних інформаційних технологій;
- рівень обґрунтованості та самостійності узагальнень і висновків;
- правильність використання спеціальної термінології;
- розвиненість мови викладу роботи та її загальне оформлення.

2) якість захисту роботи:

- уміння стисло, послідовно й чітко викласти ступінь і результати роботи;
- здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;
- загальний рівень підготовки студента та його обізнаності щодо досліджуваної проблеми.

Основні умови одержання оцінки:

- *10-12 балів (відмінно)*. Курсова робота в цілому є бездоганною: в теоретичному та методичному плані виконана правильно, розрахунки коректні, висновки обґрунтовані, доповідь логічна, коротка, проголошена

вільно, зі знанням справи, відповіді на запитання правильні та стислі;

- *7-9 балів (добре)*. Тема роботи розкрита, але є окремі недоліки неприципового характеру та несуттєві зауваження щодо змісту та оформлення роботи. Оформлення роботи в межах вимог. Доповідь логічна, проголошена вільно. Відповіді на запитання в основному правильні та повні.

- *4-6 балів (задовільно)*. Недбале оформлення роботи. Тема роботи в основному розкрита, однак мають місце окремі розрахункові й логічні помилки. Має місце надлишок елементів описовості. Висновки та пропозиції обґрунтовані непереконливо. Доповідь прочитана за текстом. Не всі відповіді на запитання правильні чи точні.

- *менше за 4 бали (незадовільно)*. Розділи роботи логічно непов'язані між собою. Економічний аналіз проведено із неприпустимими методичними помилками. Оформлення роботи далеке від зразкового. Відповіді на запитання відсутні, неточні або неповні.

За бажанням студента захист курсової роботи може проводитися із презентацією слайдів.

Курсова робота до захисту не допускається у таких випадках:

- робота подана керівнику на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, установлених регламентом;

- робота написана на тему, яка або не відповідає затвердженій, або не була попередньо узгоджена із викладачем – керівником курсової роботи;

- робота, виконана не самостійно;

- структура роботи не відповідає вимогам;

- робота оформлена недбало.

Після захисту та отримання позитивної оцінки курсова робота обов'язково повинна бути повернута на кафедру міжнародної економіки, політичної економії та управління (кім. 201) до початку екзаменаційної сесії.

Строк зберігання курсових робіт на кафедрі – 1 рік.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк Л.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації / Л.Л. Антонюк. - К.: КНЕУ, 2004.
2. Дахно І.І. Зовнішньоекономічний менеджмент: навч. посіб. / І.І. Дахно, Г.В. Бабіч, В.М. Барановська та ін. – К.: ЦУЛ, 2012. – 568 с. [Вільний електронний ресурс. – Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Dakhno_Ivan/Zovnishnoekonomichnyi_menedzhment]
3. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навчальний посібник. 4-те вид., перероб. та доп. / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, В.В. Ковалевський та інш. - К.: Освіта України, 2012. – 272 с.
4. Козик В.В. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Я.С. Карп'як, О.Ю. Григор'єв, А.О. Босак. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
5. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: підруч. / [О.А. Кириченко, Є.Г. Базовкін, С.А. Єрохін та ін.]; за ред. О.А. Кириченка. - 2-е вид., переробл. і доп. - К. : Знання, 2008. - 518 с.
6. Сучасна міжнародна економіка: підручн. / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, В.К. Лебедева та ін.; за ред. В.М. Тарасевича. - К.: Центр учбової літератури, 2019. – 386 с.
7. Митна справа: підруч. / [А.І. Крисоватий, С.Д. Герчаківський, О.Б. Дем'янюк та ін.]; за ред. А.І. Крисоватого. – Тернопіль: ВПЦ «Екон. думка ТНЕУ», 2014. – 540 с.
8. Олійник Я.Б. Міжнародна логістика: навч. посіб. / Я.Б. Олійник, І.Г. Смірнов. – К. : Обрії, 2011. – 543 с.
9. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер - М.: Международные отношения, 1993. – 784 с.
10. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посібн. / С.Є. Хрупович. – Тернопіль, 2017. – 137 с. [Вільний електронний ресурс. – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/22432/5/Navch_Posibnyk-ZED_2017.pdf]
11. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств: Кредитно-модульний курс: навч. посіб. / За ред. І.Ю. Сіваченка, Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової. – К.: ЦУЛ, 2010. – 312 с.

12. Періодичні видання «Економіка України», «Фінанси України», «Бюлетень Національного банку України», «Міжнародна економічна політика».

13. Організація виконання випускних кваліфікаційних робіт у Національній металургійній академії України (видання четверте, доповнене, перероблене): Навч. посібник /В.П. Іващенко, А.М. Должанський, А.К. Тараканов та ін. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2016. – 91 с. [Вільний електронний ресурс. – Режим доступу: http://nmetau.edu.ua/file/organizatsiya_vikonannya_vipusknih_kvalifikatsiynih_robit_u_nmetau._2016.pdf]

Інтернет-ресурси:

1. European Commission. Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

2. International Monetary Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imf.org>.

3. OECD.StatExtracts [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stats.oecd.org>.

4. The National Bureau of Economic Research [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nber.org>.

5. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/>

6. United Nations Conference on Trade and Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>

7. World Economic Forum. The Global Competitiveness Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018>

8. Інкотермс 2010 в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.incoterms.zed.ua/>

9. Офіційний Web-портал Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.incoterms.zed.ua/>

10. Офіційний Web-портал Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>

11. Офіційний Web-портал Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

12. Офіційний Web-портал Торгово-промислової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ucsi.org.ua/>
13. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.biblvornad.org.ua
14. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
15. Закон України “Про митний тариф України” [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18>
16. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/mk/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок титульного аркушу курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

**Кафедра міжнародної економіки,
політичної економії та управління**

КУРСОВА РОБОТА

**з дисципліни «Управління міжнародною
конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю»**

**Тема роботи №25 «Маркетингові стратегії
виведення імпорتنих товарів на внутрішній ринок»**

Виконав

студент гр.

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Перевірив:

_____ (посада викладача)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Дніпро

2019

Приклад резюме курсової роботи

РЕЗЮМЕ

Пояснювальна записка до курсової роботи: 38 стр., 3 рис., 10 табл., 2 додатка, 8 бібліограф.

Мета роботи – визначення теоретико-методологічних засад розробки маркетингової стратегії фірми, оцінки наслідків та ризиків її реалізації.

Методи дослідження: узагальнення та синтез інформації, системний та функціональний аналіз, економіко-статистичний та управлінський аналіз; методики визначення ефективності рекламних заходів, моделювання динаміки попиту із використанням ІКТ.

Інформаційна база: статистичні матеріали, підручники, дані і висновки монографічних досліджень та періодичних видань з проблем ефективності розробки та реалізації маркетингової стратегії фірми-імпортера, а також її ресурсного забезпечення.

У роботі розкрито технологію розробки маркетингової стратегії фірми-імпортера споживчих товарів, виявлено передумови та можливі ризики її реалізації, аргументована доцільність використання методів SPIN-продаж і пробного маркетингу при розрахунках потенційної ємності ринку та прийняття остаточного рішення щодо організації рекламної компанії.

Ключові слова: ІМПОРТ, МАРКЕТИНГ, ЄМНІСТЬ РИНКУ, КЛІЄНТООРІЄНТОВАНА СТРАТЕГІЯ, РЕКЛАМНІ ЗАХОДИ.

Зразок оформлення змісту курсової роботи за темою 10
«Державне регулювання експортно-імпортних операцій в Україні»

ЗМІСТ

ВСТУП	стор.
1 Теоретична частина. НАПРЯМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ	3
1.1 Роль міжнародної торгівлі в розвитку сучасних національних економік.....	5
1.2 Державне регулювання міжнародної торгівлі: причини, ідеологія, напрями та механізми	10
2 Методична частина. МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПОРТУ ТА ІМПОРТУ: ПЕРЕДУМОВИ, НАСЛІДКИ ВИКОРИСТАННЯ ТА ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ	15
2.1. Тарифні методи регулювання та обмеження СОТ щодо їх застосування	15
2.2. Нетарифні методи регулювання.....	21
2.3 Неопротекціонізм у сучасній міжнародній торгівлі	25
2.4 Заходи щодо підвищення ефективності державного регулювання експортно-імпортних операцій в Україні	31
ВИСНОВКИ	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	38
ДОДАТКИ.....	40
Додаток А. Динаміка структури експорту товарів і послуг України (2010-2017)	40
Додаток Б. Ставки ввізного митного тарифу на окремі види товарної продукції	43
Додаток В. Перелік товарів, імпорт та експорт яких в Україні підлягає ліцензуванню в 2019 році	44

Зразок оформлення таблиць та рисунків

Стратегія отримання конкурентних переваг

		Менші витрати	Диференціація
Сфера конкуренції	Широка ціль	Лідерство за рахунок економії на витратах	Диференціація
	Вузька ціль	Концентрація на зниженні	Сфокусована диференціація (сегментація)

Рис. 1.3 - Стратегії отримання конкурентних переваг за М. Портером [3, с. 124].

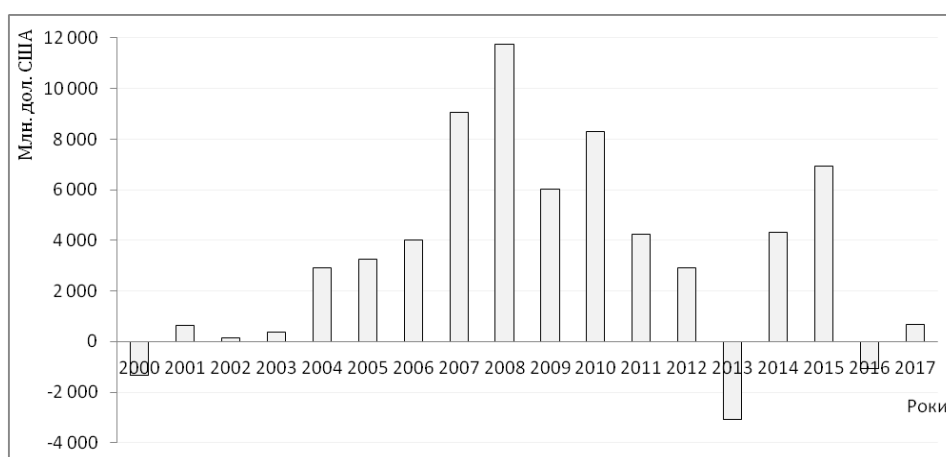

Рис. 2.2 - Динаміка сальдо статті "Кредити та позики" платіжного балансу України, 2000-2016 рр. [розроблено автором із використанням [4]].

Таблиця 2.1 - Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) (2010-2017) [4]¹

Станом на 01.01.	Прямі інвестиції в Україну, (млн.дол. США)	Прямі інвестиції з України, (млн.дол. США)
2010	38 992,9	5 760,5
2011	45 370,0	6 402,8
2012	48 197,6	6 435,4
2013	51 705,3	6 568,1
2014	53 704,0	6 702,9
2015	40 725,4	6 456,2
2016	36 154,5	6 315,2
2017	37 513,6	6 346,3
31.12.2017	39 144,0	6 339,8

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Приклади бібліографічного опису джерел інформації

1) Підручники, монографії:

- один автор:

Антонюк Л.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації / П.Л. Антонюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 273 с.

- два автори:

Божидарнік Н.В. Валютні операції: підруч. / Н.В. Божидарник, Т.В. Божидарнік. – Київ : ЦУЛ, 2013 . – 696 с.

- три автори:

Акофф Р.Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Р.Л. Акофф, Д. Магидсон, Г.Д. Эддисон; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. – Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2007. – 265 с.

- чотири і більше авторів:

Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: підруч. / [О.А. Кириченко, Є.Г. Базовкін, С.А. Єрохін та ін.]; за ред. О.А. Кириченка. – 2-е вид., переробл. і доп. – К. : Знання, 2008. – 518 с.

2) Статті в друкованих періодичних виданнях:

Мельник Д.Л. Маркетингова стратегія підприємства / Д.Л. Мельник // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – №3. – Т.1. – С. 213-219.

3) Статті у електронних періодичних виданнях:

Білоцерківець В.В. Пріоритети управління конкурентоспроможністю національних економік або чи є альтернативи інноваційному шляху розвитку в глобальній гонитві за лідерством? Частина I. [Електронний ресурс] / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, О.О. Алсуф'єва // Проблеми економіки та політичної економії. – 2018. – №1. – С. 70-93. – Режим доступу: http://politeco.nmetau.edu.ua/journals/2/3_a_ua.p. – 10.01.19

4) Матеріали (тези) доповідей на конференціях:

Білоцерківець В.В. Політика кластеризації як складова управління міжнародною конкурентоспроможністю національних економік /

В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня // Міжнародна конференція “Інноваційні технології в науці та освіті. Європейський досвід”: Матеріали. У 2-х томах. Том I. - Дніпро-Варна, 2018. - С.234-238.

5) Словники та енциклопедії :

Митна енциклопедія: У трьох томах. Т.1 /: Редкол.: ... І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький: ПП Мельник А. А., 2014. – 592 с.

Європейський Союз : словник-довідник / ред.-упоряд. М. Марченко. – 2-ге вид., оновл. – К.: К.І.С., 2006. – 138 с.

б) Законодавчі та нормативні документи:

Закон України «Про митний тариф України» зі змінами і доповненнями №584-VII [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18>

б) Стандарти:

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів. - [Чинне від 10-08200]. - Офіційний вісник України від 08.09.2000. - №4.

7) Автореферати дисертацій:

Дуцька А.С. Розвиток конкурентних відносин в національній економіці: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.01 / А.С. Дуцька – К.: КНТЕУ, 2016. – 25 с.

8) Електронні ресурси:

Грищенко І.В. Вплив світової фінансової кризи на інвестиційну активність малих підприємств в Україні [Електронний ресурс] / І.В. Грищенко, В.Ф. Грищенко, Я.В. Говорун // Вісник СумДУ. Серія Економіка. - 2009. - №1. С.130-148. – Режим доступу: http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2009/Econom_1_09/09gvfsku.pdf. – 01.02.2019

Німецько-український партнерський проект // Офіційний веб-портал Торгово-промислової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ucco.org.ua/international-projects/nimetsko-ukrayinskii-partnerskii-proekt-torgovo-promislovikh-palat> – 18.12.2018

United Nations Conference on Trade and Development [E-resource]. – Available from: <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx> – 25.01.19